

کتہ بای چیر چود؟

نیشیج: داکتر خوش نظر پامیر زاد

۲۵ ستمبر ۲۰۱۸

گھپ مآش بین ارد اٹ فڈ ادے اگہ کتہ بای نقل خہ کین أم، مو گھپ وے رد مه فراپت.

وے قہد نہ لپ بلند فڈ ات نہ لپ پھست. کت کتدے پاڈپن، کت کت دُستپن ات غلہ کیل ات برابر تنہ، تئر فرور ات بلند نئخ ات نہ دوند غلہ غورپن ادے یے چھی پہلچ غور وے لو فڈ ات وے پوست رھنگ تر تئری لپدے دفتت ادے ہر تھم نابلد خہ وینتے وے آہ۔ برابر اٹے فہمت ادے یو اس بنپوہ.

یے مثبت کتہ بای تر چیدیت ادے وے ارد پن لود: یو گل نئخ بنیج نہ بیچ. کتہ بای تر غورے نہ فود. ہر چیز خہ حساب قنیرے خو پشئود. بنوم خو تئر تیت فک چیز ارد اٹے تیژد. چید اند مس یاخ پھست سڈج فڈ. دپکپن اس کخار تیر زانجت. بای زنہرے گرڈہ پے کخار نڈپت. سولک زبا اندے غل چے وزد یُررے پلٹے. کتہ بای فارخ نئخ سھنج تیر تے پاوپخون نوسچن فڈ، واستہ یٹ اندوید خو اس مندھل تیرے یے بینخک زانجت. ار چھلک دید خو وم بینخکے تر یُررے انجوفڈ. پڈڈجن بینخکے ساکنک تیر چست چود. پس فارخ نئخ سھنج تیر پاوپخون خو چود خو پینختے: دھڈ بچگلہ کہ یے؟ وے گھپن تلو نہ بند. یے چھی یٹ جواب نلود. پے زورے خو قہر سفینت خو خبنٹے پینخت:

- لود أم دھڈ بچگلہ یین کہ جہ؟

- لود أم: وھڈ وے بنیج بنکرپن.

ارھی۔ کخار مثبت نرجید ات اس بنیج اچٹ درک نہ سٹ. بنپوہ یین فکہ جا نئرد، نبنون اٹ پن نہ فرود.

ہر بنہب جمعت مابین ارد اک اد تشویش فڈ ادے گرگے۔ سگ وے نہ خورج فڈ. یے مثبت بنہب فا اتہ فکٹپن مات ات مافہ تر چیدیت. ہر تھم اٹ ہر جا اردے خہ بنکورج، خو گھپے ڈاد. اس اچ طرف اٹ کدوم نبنون پیڈا نہ سٹ. بنوم، فچ اس چیدے تارک دے چود، یاخ نو پھست سڈج. یے ٹو یُررے واستہ واستہ پلپن ات پایگہ رخ کنپن. کخاپن پے کخار ہر تھم خو کار تیر ات مردینہ گون ار نئخ نیسخت ات خو

چرت پيڇڻ. چيد موسفېڊ پوسٽين خو زونبن ارد پتئوچ ات بهرنئخ اندے ار بيربج خو چورج. اچ صدا بنئج نه سٽ ات يو موسفېڊ خو صدا ربنهن چود:
- آه- بچين دم خراو نه پڏنبت-آ؟

کته باي سبک اٺ اس بنه ستن خبز اند اندويد، اس مندهل تيرے خراو زابنت ، ومے تر بررے بين پڏد خو ساکنک اندے چست چود.

اس چهلک ار پايگه خهڦد خو، خو صدایے بلند چود:

-آه- بچين دس اٺ وے بنيچ بنکرپت . وے يے تا نه ڦد بيڪک ياد!

يد وے گهپ لو خو کله سپر(راز) وے ارد نينون ڏاد. بيڪک نوم لپ خوش وے ارد نه يت. يے پتفريس ات شقب جون وے بياڏ ڏاد. کهلے تير ات تگاف وڀڏد. امب امبے چود خو ڦا گه يے خو صدا بلند ياد:

- دس اٺ وے بنيچ بنکرپت، وے يے بيڪک يادج!

بيڪک آبننا نوم جمعٽين ارد ڦد. فکٺ بن وے وزبنت. وے کار اچٺ راستے قتير نه ڦد . تا که دروغے څه فرود؛ راستے نه لود. هزار رقمے ويفت ات ورويد.

بيڪک کته باي عمک پڻ ڦد . اس روزے ادے خو خبز ات چهپے څه فهمچ ، بيو ته فهند ات بيو ارد ته دروغ لوڦد ات بيو ته بنور ڏيد ات، قشلاقے تير ڇے بير چورج. کته باي چيد جمعٽين مس وے گهپ ارد باور ڏاد ادے يد بيڪ کار. وے پڻ صاف اٺ گهپے دليل قتير لود:

- اک- وے مڀٺ بيڪ هر جا څه تويجت؛ وے بنهب بنيچ نه يت.

ارهي څٺار مڀٺ بعد ، يے بنومے اند بيڪ اس بنهر طرف يت. دے بنوم کته باي تر بيڪ جای سٽ. گهپ غل يے جا ارد ات بيڪ غالمغال پسٽرد. معلوم سٽ ادے وے بنيچے بيڪ پرڏاڻج.

سحرکے بروخت اٺ چاي قتع سٽ. کته باي گهنت تر خو پڻ خو لودے:

- آ- ڏه مو قمچے سفر ونه زونڏ ات سه وم فهين مس مو رد اس همسايه ڦهر.

جمعٽين بن ڇيم تر ڇيم ست. وے برن گهنت تر وے خو پيڻختے:

- قاي- ات که جه روون؟ يود ارد ات کهش چود ات شچ ڦا خرنون ساوے.

يه يے ڏو پرتک گه يے وے تيڙد . فهمتے يو ڦا کدوم رقم زمستون خو ڇے زگرت. يو خو سله به زيب اٺ ڦوست . جريبنے پنوید. خو برن گهپ جواب اندے لود:

- وز ته دے نه لهکم. تر حکومت ته دے ياس ام.

خير ودابک ست ، يود يم پتاف درو گهرم ست ڦد ات کته باي خو ڦئرځ لجومے انجوقچ ات وے ڦرٺ ڏستين تر زبا ات ڦئرځ لجوم وے مڏست. دراز پوند ڦه يے خو قتير نقل چود ات خورد اٺے معقول چود. ارهي- څٺار بنيچ تاوونے بيڪک تير نڏد. بناخدره شرفداج اس پرا يت. شرفداج تير سوار او بايد نرجيست. قريبے بنځ لهڦ يے غلدے ڙيرے وينت. تر وم ڙير خبز سٽ خو لجوم تيڙد ادے ازم تير سوار سؤد.

لجوم سبک اٺ تر پرا يت . چوبنتے ڦئرځ درک نست. چرتے ڏاد؛ ڦئرځ گچهد. غمب غمبے چود خو اس خو جيڪ اندے قوطے زواست. يے تيڙد نصوارے خو بين تير پتئود. خو بينے

پے خو زنگون اند ڈاد ات وے غبف خو رد اث بیت ست. یو نصور لو خو وے زف تیرتبت
 ب قذ. فبرخ لجومبے وم تهخ تیر لهکچود ات کھلے تر پرا وپڈد خو فترخ بسکید جھت وژیفد.
 خیلے جای توید. چوبنتے یہ غل وم چبنمه پے بیر وبف شبربن تیر چرا اندے. قریب فریبت
 خو چرتے ڈاد ادے وبف لجومبے خو قتیر نہ فود.

فترخ ترهنگے خلاص چود خو وم مهک تیرے گرہ ڈاد. ومے گنٹھل چود. لپدے جای توید.
 تر زبایے چوبنت ادے فترخ جلبن بن وئینچ. فا وژیفد. خو سلہ یے اس خو کھل تیر زابنت
 خو وبف جلبنے پے دھم چود خو یت.

یہ فترخ خوڈمبن تیر چرا چود. یو وم ترهنگے انجوفد خو قایے کتھل وم چود. اک دے
 تیرے وم تر بناخدرہ بنخ لھف فریبت.

خیر اس مڈار گھبنچ ات یو وم فترخ جلبنے اس خو دھم تیر زابنت. وم ترهنگے خلاص چود
 ات وم لجومے وم پے غنٹ ڈاد. ومے جل چود ات خو سلہ یے بشھنڈت فوست خو نصور
 قوطے خو ارد اس پرا انجوفد. خو یے ار وم خبنہ چوبنت. فترخ لجومے تر پرا تیژد خو ؛
 سوار جے سبت قذ.

وے قھد وم فترخ قتیر برابر نہ یت. ومے تر وم تهخ خبز تیژد خو ، خویے اس تهخ تیر
 فترخ پے دھم پنتود. فترخ دھم تیرے خو گیر نہ چود. ترلوپست ار وے یگہ طرف ڈاد. خویے
 تخ ڈاد. تر و ترمے چوبنت. یے چھی نہ نمئید. کھلے ویڈد خو لودے:
 - تو آشداد کبنت. شچ ارد مو ڈست فربنچت.

یے پیڈگہ فا اس وم تهخ تیرے خو چود. فترخے صاف پے تهخ اند فود خو سوار ست.
 شاخدرہ بنخ تیرمایے لپ زیات نست. مگم پیادہ نرجیداو ارد هوا شتا چورج. کتہ بای سوار او
 دپد. قریبے نبتیدک ات یہ فترخ پے زیر اندے خو صمب چکت. وم کھل تر پرا خھقد. لجوم
 کتہ بایے ار پرا تیژد. یو خو گیرچید نہ فھرڈاد خو قومبست بنخ درون. وے پوستین خستے
 زار ست. وے موزہ یبن اند بنخ لپ ست. وے سلہ اس وے کھل تیر خلاص ست. یو
 ورخطاب خو سلہ ارد کبنون ست. بہ بدنگرے اس بنخ اند نستوید. خو موزہ یبنے ویڈد ات
 وبف بنخے خالے چود. خو جریبنے ویڈد خو وبھے مس فشئرخد. خو سلہ یے مس فشئرخد
 ات دنگک وے جون اند ڈاد. راستاو پوندے لهکچود ات بیراھہ تیرے تر وبف چدبن خو
 ویڈد.

کتہ بای خوڈم وز هواث اندوید. بستئرخ غل آسمون اند جلست چود. کاروونکبن غل اس کوہ
 لپ بلند قذ. گول مئستک فکہ جایے رخ چورجت. یو فیکہ یٹھے صاحبخونہ ارد لود:

- پرا اس رخ ڈند مو هگہ کن ادے وز بر وخت تر منزل خو فرئپ ام.
 اک اد گھپ وے مهغخ ارد بیو ات بیو گھنبت ادے تر نخچیرپل ارد رخ ڈاد. یو خھقد ار وم
 بنخ زیمب خو ؛ خو پیخے زناد. اس خو جای تیر اندوید خو ؛ خو پپبن بھر اردے خو پیخ
 زدود. خو پپبن بھرے چوبنت. چوبنتے یہ بالاپوبن وے اند نست. وے ارد دگہ رقم دقبت.
 تیر ات تکافے خو چوبنت خو بعدے اس صاحبخونہ گلہ چود:

- عجب ناکارہ چارک ! وے ارد ام بنھب لود مو هگہ کن ؛ یو نفھم چی یے هگہ چورج؟

کتہ بای اس صاحبخونہ خفہ قد . گویا وے یے ہگہ نہ چورج . صاحبخونہ وے خست پوستینے وے فیرخ اند نہ ڈاڈج ات خو بالاپونے وے فیرخ اند ڈاڈج ادے یو اندیداو تیر وم پنویج . یہ وے یے یگہ آدم وے ارد دقبت .

یو مارا- مارا تر منزل فریبت . تیرماہ یے مہین ہن لپ گت سیخ ؛ خو یو ارہ مہبت تیر ار خرنون فریبت . خرنون مس عینے غرخمب پست بیدہن قد . کتہ بای وے مہبت تر قلعه فریبت . خیر اس مڈار گہنچت ادے مکتہن ہن رخصت ست . تاغہجٹ کلہ پایگے اندے غہخ تا غڈہ گلہ-گلہ نرجید . یو وم توپخونہ یک تیر وروفتج ات مکتہ یہن تہ تماشا کینت . تہ-ام سلوم چود ات وے ڈست تیر بہ ؛ یو مس مو ڈست تیر بہ چود خو روون ام ست . بچگلہ یلہف اس پرا ات یلہف اس زبا ؛ اک دسگہ غہخین .

غہخین مابین ارد اک ہہ لپ شوخ خہ قد ؛ خبے تر وے چوبنت خو ، خو انگبت قتیرے وے دقبت خو لودے :

- اک دونگہ سفید پوست آدم اند خہ قہد ؛ بھس .

کتہ بای کھل صاف اب تکاف خہقد ، لپ بنرمندہ اس خو تترے ست . تترے مس چیز ات غہخ بے بنرمے وے ارد لپ نمئید . تاغہجٹ آخرون ارد ات یو پے زور بہ حال یت . بچگلہ ؛ غہخ تا غڈہ یہن خو پوند دووم ڈاد ات مو ات یوام (مات یوام) تر چہپ طرف خو پوند چورڈ چود .

خیر پینینے کلون قد ادے مآش ام تر درہ فریبت . ڈو-ارہی خٹار نفرام پرا قد ات یو خو فئرخ لجوم کتھل چورج ات مآش دھم تیر روون ات نقلے تہ کینت .

درہ تیر بنخ نہ قد . وم ہن تر خدارجن دیچ ات غلہ غلہ ژیرہن ولاغ ارد ناراحت قد ادے وے فئرخ خو پاڈ پے یے ژیر اند جکت . چے نسک چے ڈند قد ات یو وم لجوم خہن انجوقد خو خہنٹے لود :

- پوچنیں ، بے خاوند . لو خونہ ونے تہ .

وے صدا بلند ست ات چارکین ادے خدارج پرا اند ژیرہن تیرہن نیسٹن خہ قد ؛ اس خو جای تیرہن انداید . مآش ہمسایہ ادے کتہ بای تہ لپ قریبت خہ فہمت ، اس وہف مابین اندے قیود :

- آہ - بای ! موندہ نباشے .

- جور باشے .

یو آدم کھل ویڈد خو قایے لود :

- بای یہ . خب وخت . پینت مس بشہند سفید ات نہرم . تو ڈندون بہ چاق .

کتہ بای فئرخ لجومے انجوقد . وروفتج ات فئرخ مس پے وے اندے وراقد . خو کھلے ڈو-ارہ تاف تیر ات تکاف سہنت . غمب غمبے چود خو لودے :

- آہ-را - بشہند ، پینت تے یے ام درگیل .

یو وم فئرخ تر خدارج خہز تیزد . وم لجومے وم توڈ خہن ارد چست چود . وہف آدمپن قتیرے احوالپرسے چود . پینتدار وے پینختے :

- بای تر خدارج دہڈے یا تر پتاف تو ارد قہرام ؟

- تر خدارج بیدے . آدم تہ تفونگ تیر بیدے سپر خو کینت .

خدارج یکرنگ خو گرگنوبنه نئرد. بای تفونگ پس پهلے خو چے زون ڈاد. تر خدارجے چوبنت. فی فی پبنت پس وپڈ ات ار تفونگ گرڈبنت. پبنتدار، فیک زابنت خو پس ڈاٹجن پبنتے تر زبا چود. یے ڈارگن بهجیے زابنت خو بای اردے دهکچود. بای ٹو بهجب پبنت ار غبف پتئودے. وے خبم خدارج تیر قد. تر پبنتدار گهبنت خو لودے: تمه خدارج خب بیرد. بای گهپ غل خلاص نه قد ادے خدارج اروید. آدم ادے خیتے خه ڈاد؛ تیزے خیت ڈند وربنت. گهبنت تر بای خو غمب غمبے چود:

- توت خرهنگ هج آدم؛ آه- برابر اب ات خدارج خبم چود. نومے خدای ته تو غنث اند برابر نه یادد.

بای یے چیزے نه لود ات خو چهپ بین قتیرے خو نسک پاک چود. خیر ژیر تیر قد ادے بای قتیرهم تر چید خه دبد. یو مو موم ارد چندون فارم نه قد. بای سلومے چود خو مو موم ڈستے سر پرا انجوقد. مو تهت چهگردے تیر نوسچن قد. بای وے ڈستے انجوقد خو وے پس پهلے فارخ نئخ اند نوست. دپکین تر کخار ربوید. مو عمک ار چهلک یاخ قتیر سرگرڈون قد. خمود اند ژیزے گرڈبنت ار گرخ چهلک خو تر کخارے یاخ وشت ات ربخبن تیرے ردوخ نیچ وپڈد. وے وبن ست تر نئخ ادے مېمون غل یم اند نوسچ. خو ڈستېنې تخ ڈاد خو گهبنت تر بای خو لودے:

- آه-خسیرخ، خوش آمدے، جورا-آ؟
- شکر بشهند.

پس شکرت لوقداواث بای فا خو گهپے مو تهت قتیر اس سر شروع چود. وپف گهپین اس حکومت ات حکومت کارگنبن قد. بای خو بنیج بیداو وے ارد نقل چود. صد کتاب تیرے بیکیک دزد زواست ات مو تهت وے نقلبن ارد بلے گوی قد. اگه راست قد یا دروغ؛ حقے وے اند زواست. یاخ پهست سڈجت. مو موم خینگک تیر قد. وم غور تر وپف نقل قد. یکبار اب خو پیخے تر وپف چود خو گهبنت تر کته بای خو لودے:

- تو ربن یاسپن؛ بونه گه-ی-ات نه فرود خو شچ دپف دروغبن لوقے.
بای نارحاح ست، خو جای تیر چارزونے نوست خو، خو صدایے بلند چود:

- آه- خیین مولا چون؛ دروغ ته نه لوم. خي تمه ارد دروغ خه لوم، پس چے ارد دروغ مه لوم. فکب بن درو شینت ڈاد. مو عمک اس چهلک اند خو صدا زواست:

- آه- خسیرخ سست مه لهک. حق تو ند.

خراو ساکنک تے برجای ست، کنج تر برجے چید ربنایگے چود. مردینه گونبن بن اس بهرنئخ نرجهد. آشبن خمببنت. تابچ گرگنوبنه بین جمع ست.

اره مئست نرجید ات کته بای ته گه اس تیر یادد ات گه اس تکاف ات خو فئرخ ته دوکونبن تر زبا قیست. وم مئب ادے ابرے دخ فېد یا خه ڈب؛ اس خو جای اند ته نه وخت. فارخ نئخ اند هر جا ارد دے قد، پوستین یا گلیم ته خو زونبن تے ڈید خو قرارب ته نیئت.

زمستون ڪت مہٻٻ ٻن اند خير وداب ات باي مارا- مارا پے قلعه-ی-هچ روون ست. اس قشلاق ار پوند خهڻد . دريالھف ڦه روون سٺ. دريا اچٻ نه نمئيد. دريالھف درختين ارد يے وٽند منيار ڦد اڌے لو خو سفيد تيت ٻن درختين ارد پئئوج.

باي خو سلھ يے پيچ يبت چود خو اس خو غورٻن تر خو نسڪڻے ڦوست. وے تفيں خه نبتويد؛ وے بروتبڻ تير يهخ انجوقد. قريبے مٽارے خو پے قلعه فرئيت. علے نظرباي دوڪون تيرے دھم ڏاد. خو سلھ پيچے اس خو نسڪ خلاص چود. دوڪون درون ڌارگن چوڪے تير اڌے يے تخته ٻين يے طرف يے ڙير تير ات يے طرف يگه ڙير تير لهڪچورج؛ نوست. ٿو-ارھي معلم قنيرے يمندڻن ناسچن خه ڦد؛ سلامالپڪے چود. علے نظرباي تير ات تگافے وے چوبنت خو پيئختے:

- ا - ا - با - باي خو ڪارت خه - خرھنگ چود؟

علے نظر دوس دوس خو گھپ ڏند تير انگخت. يے ڪلمه يے خوند پيڏ تڪه تڪه چود تايے وم لود. پس وے گھيٻٻ باي لود:
- ميرزا صايب لود؛ امرے ته تو ارد ڏھڏ اُم.

باي علے نظر جواب اند ميرزا نومے انجوقد. ميرزا فڪٻ ارد معلوم ڦد اڌے تايے خو حق خه نه زابنت ؛ قلمے ڪاغذ تير نه وٻڏد. علے نظر ڄم-ڄم چود ، ڪھلے وٽد. يے چيز ڇے لوقد ست خو ، خويے گير چود. پس ڪلاوه-ی-اٿے خو پشئود اڌے اس وے تير تايے وٻڻ زابنت.

معلمڻن ٻن بيو تر يگه چوبنت خو شونچڻ ڏاد. بيو اس وٻڻ بے طاقت دے خه ڦد ؛ به مزاق اٿے لود:

- تا ميرزا ارد قلمونه خه نه ڏھڏے ؛ يو ته قلم نه وٻڏد.

باي معلم گھپ اردے ڪھل وٻڏد. حق به جونب قواره يے خورد انجوقد . خو صدايے زواست:

- وے شيرينے يے اُم دھڪچورج. لودے امرے ته تو ارد ڏھڏ اُم.

علے نظر طاقت نه چود . تر گھيے خو گد چود خو پيئختے:

- چيزت وے شيرينے ڏاڏج؟

- يے سئر ڙندم ات يے ٿو چينے روغن.

- يد چيز . يد ته يے ڀلڪ چهرڦ اٻ وے رد نه سود.

علی نظر باي ڀلڪ چهرڦ لوقداو تير خو غنڦے مَخ چود. ميرزا وے بياڏ ڏاد اڌے يو ته يے مئست اند خوند تفخين روغن تير چلم ڀلڪ رخ ڪبنت . يے چينے ات ٿو چينے ته وے تر خٻم اٻ نه ياڏد. هوايے شندڻن پے بير وٻڏد. ترو ترمے شندڻن ياد خو ؛ خو گھيے دراز چود:

- باي وے بنيچ بي ميرزا-ی- ارد خه نه ڏھڏے ، يو ته تو رد امرے ممرے نه ڏيد.

معلمڻن ٻن ڦا شونچ ڏاد. ميرزا ڪارٻن ار علاقدارے وٻڻ تر خٻم قهد زواست. وے چيد دٻد ات نبتيد وٻڻ خٻم ارد اس پرا يت. بيو پے بت چٻن ات بيوجه دسمال اند ترمُرڻن، بيو پے

دھم گچ اند کبنت ات ییو جہ جوندار کباب بچ ارد گتھل ، ییو نخت قتیر ات ییو بے یے
چیزت عذر تیر تر وے درگاہ-ی-ارد سرگرٹون . یو معلم ادے بای پس پھلے خہ قد ،
گھنت تر علے نظر خو پببختے:
- ید خو بنیج جہت دے دوند پارہ میرزا ارد خہ ٹید، دونگہ علاقدار ارد ، دونگہ اقسقال ارد ،
پے دے تہ چیزگہ رست ات دے فایدہ چیز؟
- فک کار میرزا مڈست. میرزا علاقدارے ند سرکاتب . یو یے کار خہ کبنت ؛ علاقدار اند
گھپ گہ نست.
یو یگہ معلم پرا اس علے نظرٹے جواب لود.